

מדינת ישראל

משרד המשפטים

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי)

ירושלים: כ"ט שבט תשפ"א

11 פברואר 2021

לכבוד
עו"ד גלעד יצחק בר-טל, עו"ד רעות לורנץ,
עו"ד חן טלמור, עו"ד רותם בראון;
דרך בגין 23
תל אביב-יפו

באמצעות דוא"ל: office@clbt-law.co.il

שלום רב,

הנדון: פנייתכם בנושא חיוב חיסונים למורים ועובדי הוראה
סימוכין: מכתבכם מיום 4.2.2020 (מס' פניה 77930)

אבקש לאשר קבלת מכתבכם שבסמך ולהשיבכם כדלקמן:

א. במכתבכם נטען כי בימים האחרונים מופעל לחץ בלתי מידתי על אזרחי המדינה, ובהם ציבור עובדי ההוראה, על ידי גורמים שונים, בהם ראשי רשויות מקומיות, ועדי עובדים ומעסיקים, להתחסן כתנאי להגעתם למקומות העבודה ותוך איום בפגיעה בתנאי העסקתם. עוד נטען כי ממשלת ישראל לא קיבלה החלטה פוזיטיבית בנושא, וכי יש לראות בשתיקתה ובשתיקת היועץ המשפטי לממשלה כהסכמה לאפשרות הפגיעה בזכויות יסוד.

ב. מפאת חשיבות הנושא, נבקש להבהיר את עמדתנו המשפטית ולהעמיד דברים על דיוקם.

ג. המגבלות המשמעותיות המוטלות על הציבור בשל מגפת הקורונה, ובכלל זה על מקומות עבודה ומוסדות חינוך, מוטלות מכוח חוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף-2020 ("חוק הסמכויות"). החוק הסמיך את הממשלה להטיל את המגבלות (תוך מתן אפשרות להסמכת קבינט הקורונה במקרים מסוימים), וזאת בכפוף לפיקוח פרלמנטרי של הכנסת, כפי שהוסדר בחוק. כך ביחס להגבלות השונות בתחומים השונים (תנועה, עבודה, תחבורה וכו') וכך גם לעניין הספציפי של מוסדות חינוך מושא פנייתכם. לשלטון המקומי אין אפוא כל סמכות בדין הקיים בהקשר זה.

ד. לגופו של עניין, בהתאם לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996, חיסון הינו טיפול רפואי, שככלל, נדרשת הסכמה מדעת לקבלו. כמו כן, בדין הקיים לא קבועה נורמה המגבילה

עובדים מלשהות במקומות עבודה מסוימים מכיוון שלא התחסנו מנגיף הקורונה או נורמה אחרת המחייבת מעסיק למנוע שהייה של עובד שלא התחסן במקום העבודה בשל עובדה זו [זאת להבדיל, למשל, מנורמה שנקבעה לעניין חובת הצגת תוצאה שלילית בבדיקת קורונה או אישור החלמה לצורך כניסת עובד לאזור תיירות מיוחד¹]. כך גם לגבי מוסדות חינוך. סעיף 10 לחוק הסמכויות שהוא הסעיף המסמיך לקבוע הוראות והגבלות לגבי מוסדות חינוך, מונה רשימת הגבלות על כניסה למוסדות חינוך אך הדרישות להיות מחוסן, להציג תוצאה שלילית של בדיקת קורונה או להציג אישור החלמה - אינן מנויות ביניהן.

ה. על כן, הדרך המשפטית להטיל חובות או הגבלות נוספות במוסדות חינוך, ובכלל זה הגבלות לעניין כניסתם של עובדים שלא התחסנו למוסדות חינוך, היא באמצעות עיגונה בחקיקה מתאימה בהתאם למדיניות שתקבע הממשלה בעניין. ככל שהממשלה תבקש לקדם חקיקה שכזו, המתווה שיגובש על ידי גורמי המדיניות ייבחן משפטית כמקובל, תוך ביסוס הצורך מבחינה מקצועית בריאותית, ועריכת האיזונים הנדרשים לשם שמירת מידתיות הפגיעה בזכויות היסוד.

האמור הובהר מספר פעמים לאחרונה בישיבות הממשלה וקבינט הקורונה, וכן בשיחות עם גורמי מדיניות רלבנטיים, על ידי היועץ המשפטי לממשלה ועל ידי.

ו. בעניין זה יצויין, כי משרד החינוך רואה חשיבות רבה בהיענות לקבלת חיסון נגד נגיף הקורונה לצורך הבטחת מוגנות מקסימלית של עובדי ההוראה והתלמידים ולשם קיומה של למידה שוטפת במוסד החינוך, ככל הניתן, וזאת במסגרת מבצע "חוזרים לחיים בחינוך", שאיפשר לצוותי החינוך וכן לתלמידים בגילאי 16 ומעלה להתחסן. ואולם, למיטב בדיקתנו אין כל הנחיה של משרד החינוך לחייב עובדי הוראה וצוותי חינוך להתחסן. יתרה מזאת, בעקבות פניות שקיבל משרד החינוך הובהר כי אין הרשויות המקומיות רשאיות לעת הזו למנוע כניסה של עובדי הוראה, תלמידים וצוותי חינוך אחרים שלא התחסנו למוסדות החינוך, בין אם הם עובדי משרד החינוך ובין אם עובדי מוסד בבעלות פרטית או של רשות מקומית. האמור הובהר על ידי גם לנציג יועמ"שים של רשויות מקומיות שפנה בנושא. בהקשר זה נשוב ונזכיר, כי בהתאם למצב המשפטי הקיים, רשות מקומית אינה רשאית לעשות דין לעצמה ולגבש באופן עצמאי כללים להגבלת כניסתם של עובדי הוראה למוסדות חינוך.

ז. לעניין המלצת "קבינט המומחים" לקיים לימודים פרונטליים באמצעות צוותי חינוך מחוסנים בלבד - מבירור עם משרד הבריאות עולה כי הרקע להמלצה הוא בחובת הלימוד וההגעה למוסד החינוך, כמצדיק לעמדתם הגברת אמצעי ההגנה מפני הדבקה בחללים סגורים במוסדות החינוך. יובהר כי מדובר בהמלצה מקצועית של גורמים מייעצים מתחום הבריאות, ועדיין אין המדובר בהחלטה של הממשלה, אשר ככל שתתקבל, הדבר ייעשה לאחר שקילת מכלול השיקולים, ובחינה משפטית כמקובל. לפיכך, אין לקרוא להמלצה זו את המשמעויות המשפטיות אותן אתם מייחסים לה בפנייתכם.

¹ סעיף 12ד(2) לחוק הסמכויות.

ח. לעניין הטענה כי מתנהל מרשם לגבי מי שלא התחסן כולל הנסיבות הרפואיות או האישיות של מי שבחר שלא להתחסן - נבקש להבהיר כי בהתאם לנמסר לנו ממושרד הבריאות, המשרד שומר ומנהל את המידע על התחסנות האוכלוסייה במערכותיו, ללא שיוך מקצועי של המתחסנים, ולמיטב בדיקתנו משרד החינוך לא מנהל מאגר מסוג זה. לגבי "טופס חיסון נגד קורונה לעובדי הוראה" אליו הפניתם במכתב - ממושרד החינוך נמסר כי אין מדובר בטופס ייעודי לאיסוף מידע אודות מחוסנים אלא טופס שנוצר מלכתחילה כדי לאפשר העברת מידע ממושרד החינוך למשרד הבריאות לאחר הסכמת בעל המידע למסירתו, וזאת לצורך תיאום חיסון נגד קורונה לעובד הוראה המעוניין בכך. עובדי ההוראה לא חויבו להיכנס או לחתום על הטופס, והוא נערך במסגרת מבצע החיסונים המיוחד לעובדי הוראה וטרם ההתחסנות.

סיכומם של דברים: נושא קביעת מגבלות עבודה על מורים וצוותי הוראה שלא התחסנו מצוי בדיונים על ידי גורמי המדיניות והמקצוע הרלבנטיים, והובהר על ידינו מספר פעמים, כי ככל שיבקשו לקדם זאת, הרי שהדבר טעון הסדר חקיקתי בחקיקה ראשית. הסדר חקיקתי זה, ככל שיוחלט לקדמו, ייעשה כמובן תוך בחינה משפטית, עירוב הגורמים הנוגעים בדבר, כמקובל, ועריכת האיזונים הנדרשים בין הצורך בשמירה על בריאות הציבור והרצון הברור להחזיר בהקדם את מערכת החינוך לפעולה ובין שמירה על זכויות המורים וצוותי ההוראה הן כפרטים והן כעובדים.

ב ב ר כ ה ,

רז נזרי, עו"ד

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי)

העתק:

היועץ המשפטי לממשלה
היועץ המשפטי למשרד הבריאות
היועצת המשפטית למשרד החינוך